Ставлення українського суспільства до (не)готовності чинити збройний опір, щоб зупинити російську окупацію України: динаміка за 2023-2026 роки

4 науково-практична конференція «Російська війна проти України: трансформації соціальних інституцій та практик», ФСНСТ, НаУКМА

Тамара Марценюк, кафедра соціології НаУКМА

6 листопада 2026 року

Одне запитання

- Через менш ніж рік після повномасштабного вторгнення (у січні 2023 року) дослідницька агенція “Info Sapiens” включила до Омнібусу (щомісячного національного репрезентативного опитування) запитання: **Ви особисто готові чи не готові чинити збройний опір, щоб зупинити російську окупацію України?**
- Це ж саме запитання повторювалося ще у 2024 та 2026 роках.
- Пропоную з’ясувати динаміку громадської думки щодо цього запитання, враховуючи також **гендерні відмінності** в відповідях українського суспільства.

Рік	**2023**	**2024**	**2026**
Дати проведення	11 по 23 січня	11 по 19 лютого	з 14 по 22 квітня
Генеральна сукупність	Опитування не проводилось на тимчасово окупованих територіях АР Крим, м. Севастополя, Донецької і Луганської областей та інших, що перебувають під окупацією, а також територіях, де відсутній український мобільний зв’язок (за оцінкою Info Sapiens, не менше 96% дорослого населення країни мають мобільні номери).		
Вибірка	1000 Вибірка репрезентативна для населення України віком 16+ за статтю, віком, регіоном, розміром населеного пункту.		
Помилка репрезентативності	< 3,1% з вірогідністю 0,95%.		
Метод	**CATI** (computer-assisted telephone interviews) — телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера на основі випадкової вибірки мобільних номерів телефонів.		

Загальні результати

- Незалежно від року опитування (2023, 2024 або 2026 рік) загалом населення України відповідало, що **готове чинити збройний опір**, щоб зупинити російську окупацію України.
- Звісно, вибір респонденткими і респондентами цих відповідей не означає, що вони **обов'язково будуть діяти** відповідним чином.
- Однак, доцільно прослідкувати **динаміку** і **гендерні відмінності** відповідей у різні роки після повномасштабного вторгнення.
- **Під готовністю** маються на увазі об'єднані варіанти відповідей "Повністю готовий / готова" і "Скоріше готовий / готова".
- **Під неготовністю** маються на увазі об'єднані варіанти відповідей "Повністю не готовий / не готова" і "Скоріше не готовий / не готова".

Варіант відповіді	Січень 2023, %			Лютий 2024, %			Квітень 2026, %		
	Чоловіки	Жінки	Загалом	Чоловіки	Жінки	Загалом	Чоловіки	Жінки	Загалом
Готовність	77,41	64,29	**70,23**	59,68	44,18	**51,21**	**58,80**	**52,71**	55,48
Неготовність	15,78	30,03	23,59	27,67	48,26	**38,92**	20,94	37,32	29,89
Я вже чиню опір	5,00	0,12	2,33	7,89	1,48	4,39	17,39	3,38	**9,74**
Важко сказати, відмова від відповіді	1,82	5,54	3,86	4,76	6,08	5,48	2,87	6,59	4,90
Загалом	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Загальні результати

- 2023 рік – явище певної ейфорії від супротиву окупації.
- Зменшення рівня готовності до збройного супротиву ворогу в 2024 році доцільно вважати проявом явища “втоми від війни”.
- У 2026 році – **скоротився гендерний розрив** між відповідями жінок і чоловіків: все більше жінок відповідали ствердно на це запитання (хоча рівень їхніх відповідей не досягнув рівня 2023 року).
- Очікувано збільшилася частка чоловіків і жінок, **які вже чинять опір:** від 2,3% у 2023 році, 4,4% у 2024 році до 9,7% (17,4% чоловіків і 3,4% жінок) у 2026 році.
- Варто **взяти до уваги відповіді жінок і краще продумати політику їхнього добровільного залучення до Сил оборони України.**

Висновки і роздуми для подальших дій

У ситуації мобілізаційних викликів слід уважно ставитися не тільки до чоловіків, а й до жінок, які прагнуть працювати у військовій сфері, особливо після повномасштабного вторгнення: продовжувати реалізовувати політику гендерної рівності, зокрема, гендерночутливий підхід, де брати до уваги успіхи і виклики активного залучення жінок до Сил оборони України протягом 12 років російсько-української війни.